

8. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU | 8TH INTERNATIONAL BALKAN FORUM

“Ticaret, Yatırım, Finans ve Rekabet”
“Trade, Investment, Finance and Competition”

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

8. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU

“Ticaret, Yatırım, Finans ve Rekabet”

(20 - 22 Nisan 2016, İstanbul)

“Balkanlaşma” kelimesi Birinci Dünya Savaşından sonra kullanılmaya başlayan, Yugoslavya’nın dağılmasını tanımlamak için de başvurulan, coğrafyanın dinamiklerini en temele inerek anlatan bir kelimedir. Etnik çatışmaların ve toplumsal ayrılmanın en sıcak olduğu dönemlerde kullanılan bu kelime, şimdilerde ekonomik istikrarsızlığa dikkat çekmek için de kullanılmaktadır.

Balkanlar dünyada, ekonomi açısından tahmin edilebilirliği en düşük bölgelerden biridir. Fakat el değmemiş doğası, yer altı ve üstü kaynaklara sahip olması nedeniyle son yıllarda Arap ülkelerinin, Çin ve Rusya’nın etkinliğini artırmasıyla birlikte Bölge rekabet alanına dönüşmüştür. Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve son olarak Hırvatistan’ın Avrupa Birliği şemsiyesi altında bulunmasına rağmen Doğu ve Batı olarak tabir edilen Balkan coğrafyasının her iki alanı da iş imkanları, üretim, sağlık, eğitim gibi konularda henüz Avrupa standartlarını yakalayamamıştır. Serbest piyasa ekonomisine Yugoslavya’nın dağılmasından sonra giren Balkan ülkeleri, global krizin etkisiyle ekonomik anlamda ciddi bir darbe almıştır.

Son yıllarda Avrupa Birliği’nin teşvik ve desteğiyle Bölge, özellikle hizmet sektöründe gelişim göstermeye başlamıştır. Ticaret dengesi de gittikçe düzelmektedir. Avrupa Birliği üyelik süreci Bölge ülkelerine ve aralarındaki çatışmalara karşı olumlu etki yapmaktadır. Slovenya ve Hırvatistan arasındaki su sorununun çözümüyle Hırvatistan’ın Avrupa Birliği’nde yerini alması diğer ülkeleri “**Batı Balkanlar**” açılımıyla başlatılan süreçte umutlandırmaktadır.

Sırbistan’ın Kosova’yı tanımamasından kaynaklanan bölgesel işbirliği problemi, Avrupa Birliği üyesi iki ülke olan Bulgaristan ve Yunanistan’ın Makedon ulusunu ve devletinin ismini tanımamasından kaynaklanan ve Makedonya devletini olumsuz etkileyen problemler, savaş suçlarında Sırbistan, Hırvatistan ve Bosna Hersek’in bir orta yol bulamaması, suçlu-suçsuz kavgasının halen sürdürüldüğü Bölge’de, ekonomik, politik istikrarsızlığın tümüyle işbirliğini engellediği görülmektedir. Bu nedenle Avrupa Birliği girişimi ile gerçekleştirilen entegrasyon, normalleşme ve işbirliği süreci bazı noktalarda sekteye uğrasa da devam ettirilmektedir. Öngörülen tarih olan 2020 yılına kadar **Batı Balkanlar** açılımında yer alan ülkelerin AB üyesi olabilmeleri için bu süreçleri Bölge ülkeleri ile ekonomik ve politik işbirliği yaparak atlatmaları gerekmektedir.

Türkiye’nin ve Avrupa Birliği üyesi olan birçok ülkenin Bölge’de ticareti ve yatırımı teşvik ettiği, ülkesel üretim araçlarını harekete geçirmeye çalıştığı izlenmektedir. Türkiye, tarihsel ve kültürel bağlarının da bulunması nedeniyle, ticaret hacmini büyütmeyi hedeflediği bölgeler arasına Balkan coğrafyasını da dâhil etmeyi istemektedir.

8. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU 8TH INTERNATIONAL BALKAN FORUM

Örneğin Türkiye'nin dokuzuncu büyük ticaret partneri Bosna-Hersek'tir. Böylelikle ülkede bakir bir şekilde bulunan tarım, mineral yakıtlar ve elektrik enerjisi, mobilya, kağıt gibi önemli alanlardan faydalanmaktadır. Demir-çelik, metal, havayolu, eğitim gibi faydalandığı diğer alanlarda da Arnavutluk, Makedonya gibi ülkeler yer almaktadır. Diğer bir örneğe; Türkiye, Makedonya'dan her yıl 25 milyon doları aşan demir-çelik ithal etmektedir. Hizmet sektörü, tekstil, altyapı gibi alanlarda ise Bölge'nin birçok ülkesinde bulunmakta ve ihracat seviyesini artırmaktadır. Ayrıca Türkiye, Yugoslavya'nın dağılmasından sonra serbest piyasa ekonomisine adapte olan Balkanlar'da özelleştirmeyi desteklemekte ve aynı şekilde özelleştirme ile oluşacak fırsatlardan yararlanmak amacıyla Bölge'deki firmaları Türkiye topraklarına çekmeyi istemektedir.

Ticaret hacminin gelişmesi; daha fazla Balkanlar menşeli ürünün Türkiye pazarında, Türk markaların ise Bölge pazarlarında dolaşımda olmasına, stratejik ve ekonomik ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Kısacası bu durum karşılıklı yararlılık - verimlilik neticesinde uzun süreli arkadaşlığı beraberinde getirecektir. Sadece Balkanlar için değil ayrıca Türkiye, Avrupa için yedinci ithalat, beşinci ihracat ülkesidir. Türkiye'nin yurtdışına yatırım stoğu 2004 ve 2013 yılları arasında 7 milyar dolardan 33 milyar dolara yükselmiştir. Türk yatırımlarının %5,2'si Balkanlar'a gitmektedir; Romanya ihracatta başı çekerken, ithalatta Yunanistan ön plandadır. Türkiye'nin Romanya'ya ihracat rakamı 2014 yılında 3,009 milyar dolar, ithalat rakamı ise 3.363 milyar dolar olmuştur. İki ülke arasında toplam dış ticaret hacmi ise 6.372 milyar dolardır.

Türkiye'nin Bölge'de en fazla yatırıma yöneldiği ülkeler Romanya, Hırvatistan ve Bosna Hersek'tir. Örneğin, 2009 yılında enerji, metal, orman ürünleri, madencilik tekstil gibi alanlarda Bosna Hersek'e 94,9 milyon avro yatırım yaparak birçok Avrupa ülkesini geçmiş, Bosna Hersek ile ilişkilerinde tarihinin en yüksek rakamına ulaşmıştır. Geçtiğimiz günlerde Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi'nin Boşnak üyesi Bakir İzzetbegoviç'in ekonomi danışmanlığına, BİGMEV (Bosna Hersek ile İlişkileri Geliştirme Merkezi) Vakfı Başkanı Muzaffer Çilek'in getirilmesiyle birlikte, Bosna Hersek ile ilişkilerin daha da gelişeceği öngörülmektedir. Türkiye aslında Bölge'de edilgen değil etken bir ekonomi olarak, stratejisinde ihracatı barındırarak, daha çok yatırım yapmayı ve Bölge'nin ekonomisinde söz sahibi olmayı istemektedir.

Yugoslavya'dan ilk ayrılan ve Avrupa Birliği'nin Balkanlar'daki ilk üyesi olan Slovenya ve 28. (son) üyesi olan Hırvatistan ile de ekonomik ilişkiler günden güne büyümektedir. 30 Mart - 1 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye Cumhurbaşkanı başkanlığında yapılan, yatırım amaçlı Slovenya ve Hırvatistan ziyaretinde, Türkiye Ekonomi Bakanı önemli bir açıklama yaparak, ikili ilişkilerin gittikçe geliştiğine rakamlarla vurgu yapmıştır. Son yıllarda ivme kazanan ikili ticaret hacmi 2014 yılında 1 milyar 50 milyon dolara, sağlık turizminde ise son 5 yılda rakamların 70 bin kişiden 500 bin kişiye ulaştığını söylemiş, ancak bu rakamların potansiyeli halen yansıtmadığını belirterek Avrupa'nın lojistik merkezi olması ve ulaşım altyapısına yaptığı yatırımlarla cazip ülke konumunda olan Slovenya'dan 34 firmanın Türkiye'de yatırımı varken 10 Türk firmasının da Slovenya'da yatırımı bulunmakta olduğunu, karşılıklı yatırımlar ve üçüncü ülkelerde yeni ortaklıklar için daha fazla potansiyel olduğunu dile getirmiştir.

8.ULUSLARARASI BALKAN FORUMU 8TH INTERNATIONAL BALKAN FORUM

Diğer taraftan giderek potansiyelini büyüten Hırvatistan için 1993 yılından bu yana Dünya Bankası bir çok projeye 1,7 milyar dolardan daha fazla kredi sağlamıştır. İmalat, madencilik, tekstil, gıda, gemi inşası, enerji, turizm gibi alanlarda Hırvatistan ve Slovenya Bölge’de başı çekmektedir ve yatırım için idealdir.

2014 yılı itibariyle Türkiye’nin, 12 Balkan ülkesi ile arasındaki ticaret hacminin 21 milyar dolara ulaştığı ve bunun 9,7 milyar doları Türkiye’den 12 Balkan ülkesine ihracat, 11,6 milyar doları da Türkiye’nin Balkan ülkelerinden ithalatıdır. Balkan ülkelerinin ihracat hacmi 500 milyar dolara yakınken, Türkiye’nin bu bölgeye ihracat hacmi 20 milyar doları aşmıştır. Bu ülkelerden ithalat hacmimiz ise 15 milyar doları aşmıştır. 10 binden fazla iş adamımız da Bölge’de faaliyetlerini sürdürmektedir.

İstikrarsız siyasi ortam, güvenlik tehditleri, yetersiz altyapı ve yasal düzenlemelere ilişkin sorunlar, Balkanlar’a yatırımın önünde risk teşkil etmeye devam etse de Avrupa Birliği’nin öncülüğünde hız kazanan reformlara bağlı olarak, günümüzde yatırım potansiyeli yüksek bir bölgedir. **“Ticaret, Yatırım, Finans ve Rekabet”** ana temalı **8. Uluslararası Balkan Forumu’nda** Bölge ülkeleri arasında karşılıklı yatırımları teşvik etmek, işbirliği ve ticareti artırmak amaçlanmaktadır. Forum kapsamında Bölge’nin serbest piyasa ekonomisine girişi, devletleşme ve kurumsallaşma süreci, Avrupa entegrasyonunun etki ve imkanları, daha özeldir finans ve yatırım olanaklarının sektörel dağılımı, sanayi ve ticarete yeni girişim ve trendlerin Bölge’ye uygulanabilirliği, Bölge’yi etkileyen işsizlik ve üretim sıkıntısı sorunu gibi bir çok önemli konu incelenecek ve Bölge’nin öngörülebilirliği ile gelecekteki adımları için maksimum fayda sağlanmaya çalışılacaktır.

G20 dönem başkanlığına ev sahipliği yapan Türkiye sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık için Balkan ülkelerinin sözcüsü olabilecek ve ülkelere yatırım çekmek için girişimlerde bulunabilecek potansiyele sahiptir. Balkanlar’ın istikrarı, refahı ve karşılıklı bağımlılık için stratejik katkı sunacak Forum, Balkanlar ve Türkiye arasında ortak ekonomik ilişkilerin önümüzdeki 10 yılı için bir perspektif geliştirmeyi amaçlamaktadır.

ANA TEMA

Ticaret, Yatırım, Finans ve Rekabet

ALT TEMALAR

Balkanlar’da Serbest Pazar Ekonomisine Dönüşüm

Ekonomik Dönüşüm için Avrupa Entegrasyon Stratejileri ve Kurumsallaşma

Sosyo-Ekonomik Sorunlar, İşbirliği ve Çözümler

Yatırım İmkanları/Olanakları

Balkanlar’da Sanayi, Yatırım, Ticaret; Sektörel Dağılım

Dış Ticarete Yeni Eğilimler: Firmadan Firmaya, Firmadan Müşteriye ve Online İş/E-İş

Gelişen ve Büyüyen İmalat ve Üretim Sanayii

Balkanlarda Ekonomik Rekabet: Değişen Aktörler

8. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU

8TH INTERNATIONAL BALKAN FORUM

Dünya Enerji Piyasaları ve Bölgesel Etkisi, Global bir Eğilim olan Yenilenebilir Enerji Yatırımları

Yatırım için Yasal Alt Yapı, Ticaret-Bankacılık-Finansal Sistemleri: Engeller ve Fırsatlar

Enflasyon Deneyimi ve Enflasyon Beklentisi

Küresel Mali Kriz sonrası İşgücü Piyasası Mevzuatı ve Çıktıları

Yerel ve Küresel Para Politikası

Bankacılık ve Finansal Ağ'da gelişen/iyileşen Risk ve Fırsatlar

Gelişen Finansal Piyasalar ve Makro Ekonomik Etkileri

Küresel Finansal İstikrarsızlık: Merkez Bankaları ve IMF Politikaları

İşsizlik ve Yoksulluk

Genç İşsizliği ve Balkanlar'da "İstihdam Teşvik Programları"nın Değerlendirilmesi

Demokratik Değişim, Cinsel Ayrımcılık, Resmî Olmayan Çalışma ve Eğitimli İşsizlik

Sosyal Girişimcilik ve STK'ların Geliştirilmesi

Türkiye ve Balkanlar İlişkileri: Fırsatlar ve Beklentiler

Ulaştırma, Kültür ve Çevre

Kalifiye Personel ve İşçi İşbirliği

Belediyeler ile İşbirliğinin Geliştirilmesi

Sürdürülebilir Kalkınma ve Yerel Yönetimler

Türkiye ve Balkanlar'da KOBİ'lerin İşbirliği